

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Тернопільського ОКІППО
від 05 вересня 2025 р. № 5

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Тернопільського ОКІППО
Олександр ПЕТРОВСЬКИЙ
05 вересня 2025 року

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
„РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УЧИТЕЛІВ ПРЕДМЕТІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО (ЕТИЧНОГО)
СПРЯМУВАННЯ”**

Тернопіль - 2025

Розробники програми	Мудрик Л.Є., методист центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти ТОКІПППО
Найменування програми	Розвиток професійних компетентностей учителів предметів духовно-морального (етичного) спрямування
Цільова група	Учителі предметів духовно-морального (етичного) спрямування
Мета програми	Професійний розвиток педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення загальних і професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, необхідних для ефективного управління закладом загальної середньої освіти, організації освітньої діяльності відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа", схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р. та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898
Напрямок програми	Розвиток професійних компетентностей відповідно до Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 29.08.2024 № 1225, та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами)
Обсяг програми	30 годин (1 кредит ЄКТС)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, змішана, дистанційна з використанням дистанційних технологій в синхронному або асинхронному режимах
Перелік компетентностей, що формуватимуться	Формування та розвиток загальних компетентностей: ЗК.01. Громадянської, через здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність сталого розвитку. ЗК.02. Соціальної, через здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК.03. Культурної, здатність виявляти повагу та цінувати культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження. ЗК.04. Лідерської, через здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети. Формування та розвиток професійних компетентностей учителя на виконання трудових функцій: A1. Мовно-комунікативної, через здатність забезпечувати здобуття освіти державною та іноземними мовами; здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти; здатність забезпечувати навчання учнів іноземної мови в професійному колі (для вчителів і викладачів іноземної мови, а також учителів, які здійснюють освітній процес (викладають навчальні предмети) іноземними мовами, здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння й навички учнів. A2. Предметно-методичної, через здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів або/і студентів (відповідно

до рівня освіти, який здобувається) критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.

A3. Інформаційно-цифрової, через здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі (відповідно до рівня освіти, який надається).

Б.1. Психологічної, через здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

Б.2. Емоційно-етичної, через здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма суб'єктами освітнього процесу; усвідомлювати та поціновувати взаємозалежність людей і систему сучасному глобалізованому світі.

Б.3. Компетентність педагогічного партнерства, через здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя/викладача для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

В.1. Інклюзивної, через здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

В.2. Здоров'язбережувальної, через здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте, фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати домедичну допомогу суб'єктам освітнього процесу.

В.3. Проєктувальної, через здатність проєктувати осередки навчання і виховання учнів.

Г.1. Прогностичної, через здатність прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

Г.2. Організаційної, через здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Г.3. Оцінювально-аналітичної, через здатність аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати процес самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

Д.1. Інноваційної, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Д.2. Компетентності навчання впродовж життя, через здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізій тощо).

	Д.3. Рефлексійної через здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби.
Основні завдання програми	- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей вчителів ЗЗСО; - поглибити й розширити обсяг знань учителів ЗЗСО з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі; - активізувати розвиток значущих професійних якостей учителів ЗЗСО; - удосконалити вміння вчителів ЗЗСО відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку; - поглибити й розширити теоретичні знання із фахових і психолого-педагогічних дисциплін; - впровадити сучасні психолого-педагогічні підходи до подолання когнітивної пасивності та стимулювання внутрішньої мотивації учнів; - створити безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище; - використовувати здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі; - навчити вибирати та застосовувати ефективні цифрові інструменти для візуалізації навчального матеріалу та дистанційної взаємодії.
Строки виконання програми	2026 рік
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану-графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників
Кадрове забезпечення програми	Петровський О.М., директор, кандидат історичних наук, доцент; Бабовал Н.Р., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту і методології освіти, кандидат економічних наук; Жизномірска О.Я., доцент кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук; Колодійчук О.Я., доцент, в.о. завідувача кафедри змісту і методик викладання навчальних предметів, кандидат педагогічних наук; Олексюк О.Р., доцент кафедри змісту і методик викладання навчальних предметів, кандидат педагогічних наук; Корицька Г.Р., доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів, кандидатка філологічних наук; Корман М.М., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти; Петришин Л.Й., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, професор; Брик Р.С., доцент кафедри менеджменту, кандидат педагогічних наук, доцент; Мочук О.Б., методист центру інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій і дистанційної освіти; Голуб М.Я., методист центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти; Смук Н.Р., методист, в.о. завідувача відділу підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів; Мудрик Л.Є., методист центру виховної роботи, захисту прав дитини та громадянської освіти.
Додаткові послуги	Можливість проживання у гуртожитку
Місце виконання програми	вул. В. Громницького, 1, м. Тернопіль / (за місцем роботи)
Вартість/безоплатність надання освітньої послуги	Освітні послуги для слухачів курсів надаються безоплатно / за кошти фізичних та / або юридичних осіб, з інших джерел, не заборонених законодавством; вартість встановлюється на основі затвердженого кошторису

Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	Відповідно до норм, визначених Статутом інституту
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Очікувані результати навчання	Знання: нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти; сучасних підходів та методик організації освітнього процесу в НУШ; концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання; визначальних характеристик освітнього середовища; способів підтримки вчителя на різних етапах професійного розвитку. Уміння: організовувати педагогічну діяльність на засадах новітніх підходів, саморозвитку та впровадження нових форм роботи; застосовувати цифрові інструменти, компетентнісний підхід, інтеграцію STEM-технологій в освітній процес; розвивати критичне мислення, медіаграмотність, навички фасилітації, ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; уживати превентивні заходи щодо булінгу; створювати безбар'єрний психологічно-безпечний освітній простір. Диспозиції (цінності, ставлення): готовність до реалізації сучасних цілей освіти, формування духовних цінностей, патріотизму, національної свідомості та здорового способу життя, партнерської взаємодії, здійснювати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	https://ippo.edu.te.ua/teaching/pidvishhennya-kvalifikacii/osvitni-programi-2026

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації (форма навчання – очна)

Назва модуля	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-сть годин				
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	Разом
Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу		4	-	-	-	4
	Тема 1.1. Булінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти	A 2.1. A2.3. A2.4. A3.1. A3.2. A3.3. B2.1. B2.2. B1.2. B 2.4. Г1.1. Г1.2. Г3.2.	2	-	-	-	2
	Тема 1.2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану	B1.1.B1.2. B1.3.	2	-	-	-	2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників		12	6	-	-	18

	Тема 2.1. Інтегративні освітні практики як засіб підвищення ефективності навчання	A2.3. A2.4. A3.3. Б3.1. Г2.2.	2	-	-	-	2
	Тема 2.2. Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчання: до використання інструментів 4 К	A2.2.A2.3. A2.4.Б 3.1. Д1.1.Д 1.3.	2	-	-	-	2
	Тема 2.3. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	A3.1.A3.2 A3.3.Д1.2	2	-	-	-	2
	Тема 2.4. Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку	A.2.2.A.2.4.	2	-	-	-	2
	Тема 2.5. Сучасні підходи формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів	A2.Б 1. Б 1.3.Б 3. В 1. В 2. Г2.Г2.2.	2	-	-	-	2
	Тема 2.6. Предметно-методична компетентність вчителя як складова професійного розвитку	A2.5.A3	-	2		-	2
	Тема 2.7. Структура сучасного уроку предметів духовно морального спрямування: від класичної моделі до інтегрованих форм	A 2. Б 1. Б.1.3. Б 3. В 1. В 2. Г 2. Г 2.2	-	2	-	-	2
	Тема 2.8. Педагогічні шляхи інтеграції духовності та практики Place-Based Education (педагогіки місця) в освітньому процесі	A.2.1. A2.2. A2.3.A.2. 4. Г.1.1. Г.1.2.Г.2.1. Г.3.1Г.3.2. Д.1.1.	-	2	-	-	2
	Тема 2.9. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	Г1 В2.4 Б2.2	2	-	-	-	2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний		-	-	-	2	2
	Круглий стіл „ Методичний кейс учителя предметів духовно-морального (етичного) спрямування: від теорії компетентнісного підходу до практичних рішень ”	A2.2.A2.3 A2.4.A3.2 Б1.1.Б.1.3. Д І.1.ДІ.3.	-	-	-	2	2
Модуль 4	Варіативний складник		2	4	-	-	6
			2	-	-	-	-
			-	2	-	-	-
			-	2	-	-	-
Разом годин:			18	10	-	2	30

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації
(форма навчання – дистанційна)

Назва модуля	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	К-сть годин				
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	Разом
Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу		4	-	-	-	4
	Тема 1.1. Булінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти	A 2.1. A2.3. A2.4. A3.1. A3.2. A3.3. B2.1. B2.2. B1.2. B 2.4. Г1.1. Г1.2. Г3.2.	2	-	-	-	2
	Тема 1.2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану	B1.1.B1.2. B1.3.	2	-	-	-	2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників		8	6	4	-	18
	Тема 2.1. Інтегративні освітні практики як засіб підвищення ефективності навчання	A2.3. A2.4. A3.3. B3.1. Г2.2.	2	-	-	-	2
	Тема 2.2. Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчанні: до використання інструментів 4 К	A2.2.A2.3. A2.4.Б 3.1. Д1.1.Д 1. 3	2	-	-	-	2
	Тема 2.3. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	A3.1.A3.2 A3.3.Д1.2	-	-	2	-	2
	Тема 2.4. Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку	A.2.2.A.2.4.	-	-	2	-	2
	Тема 2.5. Ментальне здоров'я педагога	Б 2.1.Б 2.4	2	-	-	-	2
	Тема 2.6. Предметно-методична компетентність вчителя як складова професійного розвитку	A2.5.A3	-	2	-	-	2
	Тема 2.7. Структура сучасного уроку предметів духовно морального спрямування: від класичної моделі до інтегрованих форм	A 2. Б 1. Б.1.3. Б 3. В 1. В 2. Г 2. Г 2.2	-	2	-	-	2
	Тема 2.8. Педагогічні шляхи інтеграції духовності та практики Place-Based Education (педагогіки місця) в освітньому процесі	A.2.1. A2.2. A2.3.A.2. 4. Г.1.1. Г.1.2.Г.2.1.	-	2	-	-	2

		Г.3.1Г.3.2. Д.1.1.					
	Тема 2.9. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	Г1 В2.4 Б2.2	2	-	-	-	2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний		-	-	-	2	2
	Круглий стіл „Методичний кейс учителя предметів духовно-морального (етичного) спрямування: від теорії компетентнісного підходу до практичних рішень”	А2.2.А2.3 А2.4.А3.2 Б1.1.Б.1.3. Д І.1.ДІ.3.	-	-	-	2	2
Модуль 4	Варіативний складник		2	-	4	-	6
			2	-	-	-	-
			-	-	2	-	-
			-	-	2	-	-
Разом годин :			14	6	8	2	30

ЗМІСТ

Модуль 1. Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу

Тема 1.1. Булінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти (очна і дистанційна форма)

Актуальність проблеми булінгу як одного з ключових викликів сучасного освітнього середовища. Психологічні аспекти проблеми, які розкривають причини, форми прояву, ознаки булінгу, їхній вплив на емоційний стан дітей і дорослих. Правові та управлінські аспекти протидії булінгу в закладах освіти, повноваження та відповідальність учасників освітнього процесу відповідно до чинного законодавства України. Мобінг як окреме явище в освітньому середовищі, його основні форми прояву, механізми захисту прав потерпілих та питання правової відповідальності.

Ефективні практики, кейси та інструменти профілактики булінгу і мобінгу, спрямовані на формування культури взаємоповаги, партнерської взаємодії. Матеріал може бути використаний керівниками закладів освіти, педагогічними працівниками, практичними психологами у створенні безпечного освітнього середовища.

Тема 1.2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану (очна і дистанційна форма)

Інклюзивна культура педагога. Профіль вчителів інклюзивних закладів опрацьований Європейським агентством з особливих потреб та інклюзивної освіти. Психолого-педагогічні, організаційні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти в кризових і надзвичайних ситуаціях.

Бар'єри, що перешкоджають успішному налаштуванню педагогів на роботу в інклюзивному середовищі. Компоненти готовності педагога до роботи з здобувачами освіти з ООП в умовах війни: аксіологічний, емоційно-мотиваційний, когнітивний,

вольовий, операційно-компетентнісний, комунікативний, рефлексивний.

Ефективні педагогічні стратегії інклюзивної освіти. Міждисциплінарна взаємодія з фахівцями психолого-педагогічного супроводу. Прийоми і методи підтримки учнів з ООП з різними нозологіями. Матеріал може бути використаний педагогами, методистами та керівниками закладів освіти при роботі в інклюзивному середовищі.

Модуль 2. Фахова діяльність педагогічних працівників

Тема 2.1. Інтегративні освітні практики як засіб підвищення ефективності навчання (очна і дистанційна форма)

Розкрито сутність інтегрованого навчання як сучасного підходу до підвищення ефективності освітнього процесу в умовах реалізації концепції Нової української школи. Обґрунтовано педагогічну доцільність міжпредметної інтеграції як засобу формування цілісної картини світу та розвитку ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти. Висвітлено дидактичні можливості інтегративних освітніх практик у контексті компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів. Розглянуто проєктну діяльність як ефективний метод реалізації інтеграційного підходу, визначено її сутність, класифікацію та основні етапи організації. Подано приклади міжпредметних і соціально орієнтованих проєктів, спрямованих на розвиток пізнавальної активності, співпраці та практичних умінь учнів. Проаналізовано інноваційні моделі інтегрування змісту навчальних предметів у контексті сучасних освітніх підходів, зокрема STEM-освіти. Подано приклади інтерактивних і практичних завдань для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Підкреслено значення інтегрованого навчання у формуванні життєвих компетентностей та готовності здобувачів освіти до розв'язання комплексних практичних завдань.

Тема 2.2. Інтеграція гуманітарного й технологічного підходів у навчанні: до використання інструментів 4К (очна і дистанційна форма)

Лекція спрямована на осмислення сучасного освітнього процесу як інтегрованого середовища, в якому гуманітарний зміст поєднується з технологічними та проєктними підходами. У центрі уваги — розвиток ключових навичок XXI століття (критичне мислення, креативність, комунікація, кооперація) як основи ефективної педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти.

Розглядаються принципи створення інтегрованого освітнього середовища та можливості впровадження 4К у поєднанні з підходом ESTEAM, психолого-педагогічні особливості формування проєктної діяльності.

Лекція орієнтована на формування в педагогів цілісного бачення навчання як міждисциплінарного процесу, у якому «м'які» навички підсилюють «тверді» знання, а освітнє середовище стає простором дослідження, вибору, помилок і спільного творення смислів.

Тема 2.3. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти (очна і дистанційна форма)

Поняття генеративного штучного інтелекту — різновиду штучного інтелекту,

здатного створювати новий освітній контент, зокрема тексти, візуальні матеріали та програмний код. Можливості, переваги та виклики створення електронних освітніх ресурсів.

Використання спеціалізованих сервісів Chalkie.ai, Worksheets.ai, Padlet TA для створення інтерактивних робочих аркушів, а також NotebookLM для роботи з навчальними матеріалами, аналізу джерел інформації, систематизації даних та підтримки аналітичної діяльності педагога. Порівняння платформ Gemini та ChatGPT, що розглядаються як приклади генеративного штучного інтелекту, який функціонує на основі розмовних запитів і забезпечує інтерактивну взаємодію з користувачем. Створення Gem-ботів (персоналізованих помічників у середовищі Gemini), які дають змогу налаштовувати сценарії роботи з освітнім контентом.

Тема 2.4. Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку (очна і дистанційна форма)

Аналіз технології мікронавчання як інноваційного підходу для підвищення ефективності навчального процесу. Теоретичні основи мікронавчання, його інструменти (короткі навчальні блоки, мікроприводи, інтерактивні вправи) та вплив на мотивацію, засвоєння знань і залученість учнів.

Особливості мікронавчання як технології, що є інструментом із широкими функціональними можливостями. Мікронавчання як практика, що дає змогу задовольнити потреби в урахуванні індивідуальних когнітивних особливостей сучасного учня.

Тема 2.5. Сучасні підходи формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів (очна форма)

Ключові аспекти мотивації як обов'язкової умови сучасного освітнього процесу. Сутність базових понять мотиваційного процесу, види мотивації в освіті та їх характерні риси. Дієві стратегії перетворення учня з пасивного слухача на активного учасника освітнього процесу.

Особливості формування позитивної мотивації навчання. Фактори впливу на мотивацію. Шляхи формування мотивації до навчання в учнів та підвищення їх навчальних досягнень.

Мотивація вчителя як запорука ефективного навчання. Формування власних підходів залученості сучасних учнів до освітнього процесу. Лекція для педагогів-практиків та всіх, хто прагне зробити процес здобуття знань захопливим та результативним.

Тема 2.5. Ментальне здоров'я педагога (дистанційна форма)

У лекції проаналізовано сучасний стан освіти, виклики сьогодення для педагога, а також його психоемоційний стан. Окреслено та обґрунтовано роль ментального здоров'я особистості педагога в умовах війни та освітнього середовища; проаналізовано зв'язок між ментальним здоров'ям та емоційною стійкістю; різновиди ментального здоров'я, що включає емоційне, духовне та соціальне благополуччя.

Розглянуто стан ментального здоров'я сучасного педагога та учнів різного віку; окреслено основні ознаки порушення психологічної рівноваги особистості та перші «маркери» ментальних розладів; ретельно обґрунтовано фактори позитивного впливу на

ментальну стабільність і здоров'я та негативні фактори, що порушують гармонію власного «Я» особистості педагога.

Окреслено практики емоційної стійкості щодо збереження і змінення ментального здоров'я педагога у час війни.

Тема 2.6. Предметно-методична компетентність вчителя як складова професійного розвитку (очна і дистанційна форма)

Предметно-методична компетентність вчителя безпосередньо впливає на результативність навчання учнів. Якщо вчитель вільно володіє методикою, він може адаптувати урок під потреби кожного класу, роблячи навчання цікавим та ефективним.

У лекції розглядаються:

- сутність та структура предметно-методичної компетентності;
- її роль у системі професійного розвитку педагога;
- взаємозв'язок між теоретичними знаннями та практичними навичками;
- сучасні підходи до формування компетентності (інтерактивні методи, цифрові інструменти, диференційоване навчання);
- значення безперервного самовдосконалення та педагогічної рефлексії.

Тема 2.7. Структура сучасного уроку предметів духовно морального спрямування: від класичної моделі до інтегрованих форм (очна і дистанційна форма)

Сучасна школа потребує оновлених підходів до викладання предметів духовно-морального спрямування, які формують світогляд, ціннісні орієнтири та моральну культуру учнів. Традиційна класична модель уроку, що базується на чіткій структурі (мотивація, пояснення нового матеріалу, закріплення, підсумок), поступово трансформується у більш гнучкі та інтегровані форми. Це зумовлено необхідністю поєднання знань із практичним досвідом, міжпредметними зв'язками та використанням сучасних освітніх технологій.

У лекції розглядаються:

- особливості проведення уроку предметів духовно-морального спрямування;
- структура інтегрованого уроку (поєднання змісту, методів, форм діяльності);
- приклади інтеграції предметів духовно-морального спрямування з історією, літературою, мистецтвом, громадянською освітою тощо;
- значення рефлексії та діалогу у формуванні ціннісних орієнтацій.

Сучасний урок предметів духовно-морального спрямування має бути не лише джерелом знань, а й простором для осмислення життєвих смислів, розвитку критичного мислення та виховання відповідальної особистості.

Тема 2.8. Педагогічні шляхи інтеграції духовності та практики Place-Based Education (педагогіки місця) в освітньому процесі (очна і дистанційна форма)

Сучасна освіта дедалі більше орієнтується на формування цілісної особистості, яка поєднує духовні цінності з практичними навичками життя у конкретному соціокультурному середовищі. Place-Based Education (педагогіка місця) пропонує навчання, що ґрунтується на локальному контексті, культурі та ресурсах громади, а інтеграція духовності у цей процес забезпечує гармонійний розвиток учня як особистості,

громадянина та носія моральних орієнтирів.

У лекції висвітлюються:

- концептуальні засади педагогіки місця та її значення для сучасної школи;
- духовність як педагогічна категорія та її роль у формуванні ціннісних орієнтацій;
- шляхи інтеграції духовно-моральних компонентів у практику Place-Based Education;
- приклади освітніх проєктів, що поєднують локальну історію, культуру, традиції та духовні практики;
- методи активного залучення учнів до дослідження власного середовища через призму духовних цінностей;
- роль учителя як посередника між культурним спадком громади та освітнім процесом.

Тема 2.9. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації (очна і дистанційна форма)

Громадянська компетентність у сучасній освіті трактується як інтегрована здатність особистості діяти відповідально в демократичному суспільстві, критично оцінювати соціальні процеси та інформаційні повідомлення, усвідомлювати власну культурну й національну ідентичність.

Інформаційна стійкість — це сформована здатність особи або спільноти протидіяти маніпулятивному інформаційному впливу шляхом критичного мислення, медіаграмотності та ціннісної саморегуляції.

Масове поширення цифрових технологій, соціальних мереж і можливість миттєвого обміну повідомленнями суттєво ускладнило процес розрізнення достовірної інформації та дезінформації. У сучасному інформаційному середовищі громадянська компетентність неможлива без здатності критично працювати з інформацією, критично її осмислювати, усвідомлювати.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змін. і допов.).
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змін. і допов.).
3. Професійний стандарт „Вчитель закладу загальної середньої освіти”: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 1225 від 29.08.2024.
4. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1669 від 26.12.2017 р. Верховна Рада України: Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18>.
5. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 12.09.2025. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2694-12>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню).Закон України від 16.11.2022 Документ 2759-IX,чинний, поточна редакція : URL: <https://surl.li/pgrorbt>

7. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Документ 8073 1 -Х, чинний, поточна редакція – Визнання конституційними окремих положень від 11.12.2025, підстава-в007р710-25 URL: <https://surl.li/nzfilw>

9. Мін'юст пояснює, що таке мобінг на роботі та як розпізнати цькування і захистити свої права. URL: <https://surl.li/dvejqn>

10. Як боротися з насильством і булінгом у закладах освіти: рекомендації освітнього омбудсмена. URL: <https://surl.li/zhzooz>

11. Як має працювати комісія з розгляду випадку булінгу в закладі освіти. URL: <https://surl.li/zdvzqy>

12. Безпалько О. Соціально-психологічна готовність педагогів до інклюзивної освіти: теорія і практика. Освітологічний дискурс. 2022. №2. С. 43–50.

13. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах війни та повоєнний час: навчально-методичний посібник. К., 2025. 194 с.

14. Демченко І. Формування психологічної готовності педагогів до інклюзивного навчання. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2020. №28. С. 54–61.

15. Кавецький В. Є. Особливості підготовки педагогів до реалізації завдань інклюзивної освіти в умовах нових суспільних викликів. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І. І. Подлесна. Тернопіль, 2025. С. 19-22.

16. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 73 с.

17. Інструктивно -методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>

18. Штучний інтелект — асистент сучасного вчителя : навч. посіб. /[Світлана Доценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].—Х. : Вид-во «Ранок», 2025. — 176 с. — (Серія «Освіта сьогодення»).

19. Мікронавчання: теорія та практика : навч.-метод. посіб. для системи післядиплом. освіти / упоряд. І. М. Новик. Київ, 2025. 142 с.

20. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та перспективи сучасної цифрової трансформації освіти. Науково-практична конференція «Цифрова трансформація освіти». Київ, 2024. С. 5–12.

21. Енергоефективність у школах: готові посібники для вчителів. 2025. URL: <https://nus.org.ua/2025/07/25/energoefektyvnist-u-shkolah-gotovi-posibnyky-dlya-vchyteliv/>.

22. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо новий зміст освіти : метод. порадник / за заг. ред. О. М. Топузова. Київ : Національна академія педагогічних наук України, 2025. 198 с.

23. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 136 с. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/enerkr.pdf.

24. Штучний інтелект-асистент сучасного вчителя: навч. посіб. / [Світлана Доценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, Тетяна Собченко, Марина Корнієнко]. - Х. : Вид-во „Ранок”, 2025.-176с.- (Серія „Освіта сьогодні”).

24. Редакційна колегія журналу Sustainability. Мікронавчання з використанням штучного інтелекту та атомізація кейс-методів: ІКТ-шляхи до інклюзивної та сталої вищої освіти. Sustainability. 2025. Т. 17, № 24. – Ст.11012. – URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/17/24/11012>.

25. Філософські аспекти інформаційної війни: правда, маніпуляція та критичне мислення. / Прина В. Дятлова, Тетяна В. Кондратюк-Антонова, Іван М. Цихуляк – <file:///C:/Users/user/Downloads/epg7.7.pdf>

Перелік тем (варіативний складник)

Педагог у ситуації змін: компетентності, ресурси, підтримка.

Цифрова компетентність вчителя: від підготовки інтерактивного контенту до персоналізованого навчання.

Арте́рапія і духовність: синергія для гармонійного розвитку здобувача освіти

Ціннісні пріоритети педагога та освіти.

Формування психологічної компетентності педагога в сучасних умовах.

Профілактика емоційного вигорання (виснаження) педагога та основні підходи щодо зміцнення психічного здоров'я.

Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу.

Ефективні освітні інструменти в професійній діяльності сучасного педагога.

Мотиваційний аспект в організації освітньої діяльності здобувачів освіти в умовах сьогодні.